

Tu dưỡng và rèn luyện phẩm chất đạo đức nghề nghiệp - Hạt nhân của nhân cách nhà giáo

Phạm Văn Hiếu

Trưởng Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu
Số 689 Cách Mạng Tháng Tám,
phường Long Toàn, thành phố Bà Rịa,
tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu, Việt Nam
Email: heupv123@gmail.com

TÓM TẮT: Bài viết trình bày thực trạng phẩm chất đạo đức nhà giáo trong bối cảnh xã hội hiện nay bằng các chứng cứ rất cụ thể, trên cơ sở đó đề xuất một số biện pháp cơ bản giúp giáo viên tu dưỡng và rèn luyện phẩm chất đạo đức nghề nghiệp: Nâng cao kỹ năng giao tiếp và xử lý tình huống sư phạm là điều kiện tiên quyết nhằm hình thành và phát triển đạo đức nhà giáo; Thực hiện các quy định đạo đức công vụ và hướng tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức nhà giáo.

TỪ KHÓA: Đạo đức nhà giáo; phẩm chất đạo đức người giáo viên.

→ Nhận bài 16/7/2019 → Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa 15/8/2019 → Duyệt đăng 25/10/2019.

1. Đặt vấn đề

Trong mọi thời đại, người thầy luôn là một chuẩn mực đạo đức để xã hội noi theo, là “Kiến trúc sư trí tuệ”, “Kĩ sư tâm hồn” tạo ra thế hệ tương lai của dân tộc. Một người công nhân tốt có thể làm hỏng một vài sản phẩm, một người kĩ sư tồi có thể làm hỏng một vài công trình, nhưng một nhà giáo tồi có thể làm hỏng cả một thế hệ, đó là hậu quả khôn lường mà cả xã hội phải gánh chịu cho đến tận mai sau. Nhìn nhận chặng đường đã qua, nền giáo dục (GD) nước nhà đã kế thừa và phát huy những tinh hoa trong tư tưởng Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng ta xác định Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) cùng với khoa học và công nghệ là quốc sách hàng đầu, là nền tảng và động lực thúc đẩy công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Trong những năm qua, chúng ta đã chú trọng việc bảo đảm đủ số lượng, nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên (GV) ở tất cả các cấp học, bậc học. Bên cạnh những người thầy ngày đêm âm thầm cống hiến cho sự nghiệp trồng người của dân tộc, góp phần tạo nên sự vẻ vang của nền GD nước nhà thì một bộ phận GV tha hóa về đạo đức, nhân cách vẫn còn đó thực trạng chạy theo thành tích và mang trong mình căn bệnh thành tích, chạy theo lối sống kiếm tiền, tự đánh mất mình, mất lòng tin của xã hội, làm hình ảnh của mình xấu dần trong mắt học trò. Bên cạnh đó, còn có những thầy cô vô tâm hành hạ, đánh đập, dùng áp lực, xử phạt đến nhân cách học trò... Những hiện tượng đó làm cho xã hội và gia đình không khỏi hoang mang, phẫn nộ và lên án gay gắt, gây ra những hệ lụy tiêu cực ảnh hưởng không nhỏ đến niềm tin của nhân dân. Do đó, người thầy phải biết giữ mình, tránh xa mọi cám dỗ tầm thường, giữ cho tâm hồn trong sáng, mọi hành vi phải nâng lên thành văn hóa trong cách đối nhân xử thế, từ việc nhỏ nhất đến việc lớn nhất. Mỗi thầy giáo, cô giáo phải là tấm gương sáng cho học sinh (HS) noi theo. Chính vì vậy, nâng cao phẩm chất đạo đức của nhà giáo là một nhiệm vụ, trách nhiệm của người thầy.

Thấm nhuần tư tưởng và đạo đức của Hồ Chí Minh về GD, mỗi thầy giáo, cô giáo phải không ngừng tu dưỡng và rèn luyện đạo đức nghề nghiệp để hoàn thiện nhân cách

của mình (có lối sống lành mạnh, có tấm lòng nhân ái, vị tha, bao dung, thương yêu HS, làm việc có trách nhiệm với danh dự nghề nghiệp...). Tu dưỡng rèn luyện phẩm chất đạo đức nghề nghiệp cùng với không ngừng nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm sẽ giúp cho người GV thực hiện được sứ mạng của mình, cùng với toàn Đảng toàn dân “Tạo chuyển biến căn bản, mạnh mẽ về chất lượng, hiệu quả GD, đào tạo, đáp ứng ngày càng tốt hơn công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc và nhu cầu học tập của nhân dân. GD con người Việt Nam phát triển toàn diện và phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân; Yêu gia đình, yêu Tổ quốc, yêu đồng bào; Sống tốt và làm việc hiệu quả. Xây dựng nền GD mở, thực học, thực nghiệp, dạy tốt, học tốt, quản lý tốt; Có cơ cấu và phương thức GD hợp lí, gắn với xây dựng xã hội học tập; Bảo đảm các điều kiện nâng cao chất lượng; Chuẩn hóa, hiện đại hóa, dân chủ hóa, xã hội hóa và hội nhập quốc tế hệ thống GD&ĐT; Giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa và bản sắc dân tộc. Phấn đấu đến năm 2030, nền GD Việt Nam đạt trình độ tiên tiến trong khu vực” [1].

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng phẩm chất đạo đức nhà giáo trong bối cảnh xã hội hiện nay

Hầu hết thầy cô giáo trên mọi miền của tổ quốc luôn tận tụy với nghề, tận tâm với HS, tất cả vì HS thân yêu, làm việc không biết mệt mỏi để cống hiến cho sự nghiệp trồng người và phát triển nền GD nước nhà. Tuy nhiên, gần đây có một số GV đã có những hành vi lệch chuẩn đạo đức nhà giáo. Các phương tiện thông tin, báo chí liên tiếp đăng những hiện tượng vi phạm đạo đức trong nhà trường, như thầy cô giáo đánh đập HS, dùng áp lực, xúc phạm đến nhân cách HS, đánh bạc, trụy ý năng điểm... Xin đưa ra một vài dẫn chứng về một số vụ “bạo hành” trong nhà trường thời gian gần đây.

- Vào ngày 29 tháng 3 năm 2019, cô N.T.T.H (GV chủ nhiệm lớp 8A1, Trường THCS Long Toàn, Bà Rịa - Vũng Tàu) thấy trong sổ đầu bài nhiều HS mất trật tự bị GV bỏ

môn cùng tổ trưởng và lớp trưởng ghi tên. Cô H gọi 22 HS (lớp có 31 HS) lên tìm hiểu nguyên nhân và phạt bằng cách dùng thước đánh vào chân khiến nhiều em có vết thương bị bầm tím.

- Ngày 27 tháng 3 năm 2019, lãnh đạo Phòng GD&ĐT huyện Đại Lộc (Quảng Nam) xác nhận đã nhận được đơn của gia đình cháu N. Q.T sinh năm 2015, về việc cô H.T.Y Trường Mầm non Đại Hồng (GV đứng lớp) có hành vi đánh trẻ bị chấn động não, phải điều trị nhiều ngày tại bệnh viện.

- Ngày 4 tháng 10 năm 2019, công an huyện Quy Châu (Nghệ An) làm rõ nguyên nhân vụ việc cô N.T.T, Hiệu trưởng Trường Mầm non Châu Phong chết trong tư thế treo cổ tại nhà riêng. Trước đó, một số thông tin cho rằng, trong hồ sơ của trường gửi lên cấp huyện, kết quả thi đua của Trường Mầm non Châu Phong và cô hiệu trưởng trong năm học 2018 - 2019 đều được tập thể thống nhất đánh giá là "Hoàn thành tốt nhiệm vụ". Tuy nhiên, Chủ tịch huyện Quy Châu xếp loại cô T. và nhà trường là "Hoàn thành nhiệm vụ". Cô T được ghi chú "hạn chế năng lực".

- Vào ngày 06 tháng 4 năm 2018, gia đình đã đưa cháu Phương A. (HS lớp 3A5, Trường Tiểu học An Đông, huyện An Dương, Thành phố Hải Phòng - người bị cô giáo chủ nhiệm là N.T.M.H ép uống nước giẻ lau bảng) đi kiểm tra sức khỏe.

- Cô T.T.M.C, GV dạy Toán, Trường THPT Long Thới, huyện Nhà Bè, TPHCM cô giáo "lạ lùng" nhiều tháng lên lớp không giảng bài - đã lên tiếng với báo chí về sự việc sau buổi lên lớp vào ngày 29 tháng 3 năm 2018.

- Ngày 05 tháng 3 năm 2018, Ủy ban nhân dân huyện Bến Lức và Sở GD&ĐT tỉnh Long An xem xét báo cáo và tìm hướng giải quyết vụ việc nhóm phụ huynh đến trường bắt GV quỹ xin lỗi.

- Ngày 10 tháng 10 năm 2017, GV chủ nhiệm lớp 8A1 là cô L.T.T.C nhận được tin mất tiền quỹ lớp. Cô C đã làm việc với một số HS của lớp, trong đó có em T.T.H.T để làm rõ nhưng không HS nào thừa nhận lấy tiền. Sự ra đi của em T.T.H.T đang đặt nhiều câu hỏi về câu chuyện đau lòng này khi gia đình nói em bị ép phải kí nhận là lấy tiền quỹ của lớp, bị dọa đưa đến công an và bị bện bẽ trước ghẹo oan em uống thuốc diệt cỏ tự tử (Nạn nhân là em T.T.H.T, HS lớp 8 Trường THCS Đất Đỏ, thị trấn Đất Đỏ, huyện Đất Đỏ, tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu).

- Ngày 12 tháng 12 năm 2006, thầy HS chửi thề, thầy giáo L.C.T - Trường THPT Bán công Nguyễn Du - Lâm Đồng đã đánh em P.H.M.T HS lớp 10 rạn xương mũi chính và chấn thương ở bụng.

- Ngày 24 tháng 02, bằng việc dọa nạt HS, ông P.V.B, tổ trưởng tổ giám thị Trường THPT Phan Chu Trinh - Đà Nẵng đã không chế một HS nữ đến khách sạn để giữ trò dâm ô. Vụ việc đã bị công an phát hiện kịp thời.

- Ngày 14 tháng 3, chỉ vì nghi ngờ em H.T.N.T - 10 tuổi lấy cắp mà thầy hiệu trưởng và thầy Tổng phụ trách Trường Tiểu học An Hiệp 2, huyện Châu Thành, Đồng Tháp đã đưa em này đến công an xã lấy lời khai. Sự việc này khiến em T. bị "sốc", tinh thần hoảng loạn.

- Ngày 11 tháng 4 tại Trường THCS Hải Ninh - Quảng Ninh - Quảng Bình. Thầy giáo N.P.L, trong khi dạy lộn xộn do HS tan trường đã nắm tóc em N.T.T - lớp 6, khiến em này ngã đập đầu xuống sàn bê tông, gây chấn thương sọ não...

Dư luận xã hội tố ra hoang mang, không ít người đã đặt câu hỏi: Vì sao ngành GD lại dạy sinh nhiều tiêu cực đến như vậy, nhất là ở vào thời điểm Bộ GD&ĐT phát động "Nói không với vi phạm đạo đức nhà giáo"? Để đánh giá thực trạng đạo đức nhà giáo hiện nay thật khó nói, bởi có thể do một số nguyên nhân: 1/ *Đó là sự trỗi trượng của khái niệm "Đạo đức nhà giáo"*. Người ta vẫn chỉ nhìn vào những hành vi bên ngoài để đánh giá về đạo đức, trong khi đó lại có những biểu hiện bên trong, khó thấy nhưng mức độ nguy hiểm còn trầm trọng hơn. Nhiều thầy cô giáo vẫn nghĩ mình là người ở ngoài cuộc, khi bản thân họ chưa bao giờ bị kiểm điểm, kỉ luật gì. Hơn nữa, trong thực tế, con người thường dễ nhận thấy khiếm khuyết ở người khác hơn là ở chính bản thân. Chính vì vậy, họ xem việc học tập, tu dưỡng, rèn luyện đạo đức chỉ là hình thức, là phong trào; 2/ *Tình trạng mất đoàn kết nội bộ, hiện tượng kéo bè, kết cánh, mải dăn dủi*. Mọi vấn đề không được đưa ra bàn bạc công khai, cán bộ quản lí quan liêu, không biết lắng nghe ý kiến của đồng nghiệp. Vì vậy, các đơn thư khiếu nại trong cấp tương đối nhiều và các GV còn hay phản nản về việc học bị trù dập, thù oán khi đấu tranh với những sai trái của lãnh đạo, của đồng nghiệp. Vấn đề dăn dủi trong nhà trường hiện nay cũng là một vấn đề rất đáng phải đưa ra bàn luận; 3/ *Điều cần phải nói ở đây chính là việc làm thế nào để cuộc vận động "Nói không với vi phạm đạo đức nhà giáo" đạt hiệu quả thật sự?* Như vậy, phải thấy đây là chiều hướng tốt đẹp của cuộc vận động "Hai không" với 4 nội dung, nằm trong xu thế chống tiêu cực của toàn xã hội. Thật ra, nếu đặt những hành vi nói trên trong tổng thể, coi đó là hệ quả mặt trái của con người, xã hội thì tỉ lệ vi phạm đạo đức nhà giáo chỉ là hiện tượng "con sâu làm rầu nồi canh". Là những người trong nghề dạy học, mỗi chúng ta cần phải lên án các hành vi thiếu đạo đức của một số người mang danh nghĩa nhà giáo nhưng lại "đứng nhằm bực giảng", làm số đông bị tai tiếng, nghề nghiệp bị ô danh. Những "thầy giáo" như vậy cần nghiêm khắc loại ra khỏi ngành. Vì thế, trước hết, cần thấy có giáo cũng cần được GD đạo đức nghề nghiệp, không nên chỉ quan tâm đến chuyên môn giảng dạy ngay từ môi trường đào tạo; 4/ Do tác động của xã hội, cụ thể là mặt trái của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa...

2.2. Một số biện pháp cơ bản để tu dưỡng và rèn luyện phẩm chất đạo đức nhà giáo trong giai đoạn hiện nay

2.2.1. Nâng cao kĩ năng giao tiếp và xử lí tình huống sư phạm là điều kiện tiên quyết nhằm hình thành và phát triển đạo đức nhà giáo

a. Những nguyên tắc giao tiếp sư phạm

- *Nhận cách mẫu mực của người thầy trong giao tiếp sư phạm*: Thầy cô giáo hàng ngày tiếp xúc với HS, mọi hành vi, cử chỉ, cách nói năng của thầy cô giáo đều trực tiếp tác động vào HS. Do vậy, nhân cách của thầy thể hiện: Sự mẫu

mục về trang phục, hành vi cử chỉ, hành vi ngôn ngữ nói phải thống nhất; Thái độ phù hợp với các phản ứng hành vi; Sử dụng hành vi ngôn ngữ phong phú, phù hợp với tình huống, nội dung và đối tượng giao tiếp. Việc rèn luyện nhân cách mẫu mực tạo ra uy tín đảm bảo thành công trong giao tiếp sư phạm.

- *Tôn trọng nhân cách HS trong giao tiếp:* Trong giao tiếp, coi HS là con người với đầy đủ các quyền được vui chơi, học tập, lao động, bình đẳng trong các mối quan hệ xã hội. Tôn trọng nhân cách HS thể hiện qua việc: Biết lắng nghe HS trình bày ý muốn, nguyện vọng của mình, không nên ngắt lời HS, Biết thể hiện các phản ứng biểu cảm của mình một cách chân thành với HS; Không dùng các câu từ xúc phạm đến nhân cách HS, "*Chỉ một lời nói nhục mạ sẽ làm tan nát tâm hồn con trẻ*" (trích trong tác phẩm "*Trái tim tôi hiến dâng cho trẻ*" của nhà GD người Nga Sukhomlinski, Liên Xô trước đây); Tránh những hành vi bộc phát, ngầu nhếch nhai tiếp xúc với HS,... Tôn trọng nhân cách HS chính là tôn trọng nhân cách của người thầy.

- *Người thầy phải có thiện chí trong giao tiếp:* Nhiệm vụ của thầy, cô là truyền đạt tri thức và GD cho HS, với thiện chí của mình là người thầy đem hết tài năng, trí lực hướng đến HS. Thiện ý của người thầy rõ nét nhất trong đánh giá, nhận xét HS, thể hiện trong việc giao công việc của lớp cho HS. Đôi lúc, người thầy còn phải làm "*Trọng tài*" phân xử mọi việc xảy ra ở HS,... Những trường hợp này đòi hỏi người thầy phải có hành vi ứng xử hướng thiện và hành thiện; Giúp HS nhận thức rằng khi thầy, cô khen, trách phạt, phê bình,... đều xuất phát từ thiện ý tốt của thầy cô vì sự trưởng thành nhân cách HS;

- *Người thầy cần có sự đồng cảm trong giao tiếp:* Thầy cô giáo biết đặt vị trí mình vào vị trí HS trong quá trình giao tiếp. Nhờ có sự đồng cảm, thầy cô giáo mới có biện pháp giảng dạy, GD có hiệu quả. Đồng cảm là cơ sở hình thành mọi hành vi ứng xử nhân hậu, độ lượng, khoan dung đối với HS. Ngược lại với sự đồng cảm là cách giải quyết cứng nhắc theo nội quy mà áp dụng. Để thực hiện hành vi ứng xử với HS, người thầy phải quan tâm, tìm hiểu, nắm vững hoàn cảnh gia đình các em.

Tóm lại, mỗi thầy cô giáo nắm vững và thực hiện những nguyên tắc giao tiếp sư phạm là nhằm hoàn thiện nhân cách của người thầy và góp phần xây dựng, phát triển nhân cách HS.

b. Những nguyên tắc xử lý tình huống sư phạm

Trong phần thực trạng đã nêu trên, có nhiều vấn đề trong nhà trường phổ thông mà dư luận hết sức phẫn nộ. Những GV đó là những người đang có vấn đề về nghệ thuật xử lý tình huống sư phạm. Muốn trở thành một nhà sư phạm khéo léo, tinh tế trong ứng xử, thành công trong việc GD HS, GV cần phải có hiểu biết và tôn trọng các nguyên tắc ứng xử sư phạm khi tình huống xảy ra sau:

Tìm hiểu một cách toàn diện, sâu sắc về từng HS. Hiểu rõ hoàn cảnh gia đình, đặc điểm tâm lý, tính cách, sở thích, thói quen... có từng em để có biện pháp GD phù hợp với từng đối tượng;

- Luôn giữ được sự bình tĩnh cần thiết trước mọi tình huống sư phạm. Bình tĩnh để tìm hiểu một cách cặn kẽ, thấu đáo nguyên nhân của mỗi tình huống để có cách xử lý đúng đắn, hợp tình, hợp lý. "*Hiểu người để dẫn đạo người*", đó là phương châm cao quý của lao động sư phạm;

- Luôn có ý thức tôn trọng HS, kể cả những khi HS có vi phạm, lỗi lầm với bản thân nhà giáo. Hãy biết tự kiềm chế để không bao giờ có những lời nói, cử chỉ xúc phạm học trò. Ở tuổi này, lòng tự tôn của các em rất cao;

- Luôn đặt mình vào địa vị của HS, vào hoàn cảnh của các em, cố gắng nhớ lại bản thân mình khi ở tuổi như các em để hiểu và thấu cảm. Hãy rút ngắn "*Khoảng cách thế hệ*", gần gũi và cảm thông chân thành, bao dung và độ lượng.

- Biết khích lệ, biểu dương các em kịp thời. Đối với HS, thầy, cô giáo nên ca ngợi những ưu điểm của các em nhiều hơn là phê bình khuyết điểm. HS nào cũng thích được thầy cô giáo biểu dương. Vì thế, chúng ta không nên tiết kiệm lời khen của mình. Hãy khen ngợi những ưu điểm, sự trưởng thành của các em để các em cảm thấy giá trị của mình được nâng cao, có hứng thú học tập. Bên cạnh đó, cần chú ý chỉ ra những thiếu sót của HS để các em khắc phục, không ngừng tiến bộ;

- Thể hiện niềm tin vào sự hướng thiện của các em. Ngay cả khi các em mắc sai lầm cũng phải tìm ra những ưu điểm, những mặt tích cực chứ không nên phê phán nặng nề. Đó chính là chỗ dựa, là nguồn khích lệ cho HS có động lực phát triển. Góp ý với HS về những thiếu sót, việc làm cụ thể, với một thái độ chân thành và yêu thương. Tuyệt đối không nêu những nhân xét chung chung có tính chất quy chụp và xúc phạm HS;

- Cho HS thấy tình cảm yêu thương của một người thầy với học trò. Theo quy luật phản hồi tâm lý, tình cảm của thầy trước sau cũng sẽ được đáp lại bằng tình cảm của trò. Dùng lòng nhân ái, đức vị tha GD, cảm hóa học trò sẽ luôn đạt hiệu quả cao. Trong mỗi tình huống Sư phạm, người thầy cần phải bình tĩnh xem lại bản thân mình, "*Nhân vô thập toàn*", nên hãy "*Tiền trách ki, hậu trách nhân*". Nếu nhận ra sự thiếu sót, sai lầm của mình, hãy dũng cảm thừa nhận. Chắc chắn làm như thế, HS chẳng những không coi thường thầy cô mà còn rất kính phục. Việc vận dụng các quy tắc cơ bản nói trên vào việc xử lý các tình huống sư phạm là một nghệ thuật của mỗi nhà giáo.

c. Những yếu tố tâm lý cần thiết đảm bảo cho phong cách giao tiếp của người thầy thành công

- *Một số phẩm chất tâm lý cần có của GV để dễ dàng thiết lập và đạt hiệu quả cao trong giao tiếp:* Cởi mở, vui tươi, dễ mến, dễ gần; Công bằng, thẳng thắn, trung thực; Dễ thông cảm với người khác; Có chí hướng vươn lên trong chuyên môn, trong công tác; Khiêm tốn, giản dị; Thận trọng trong suy nghĩ, lời nói và việc làm; Biết nhìn người giao việc; Biết lôi kéo HS vào công việc; Độc lập, sáng tạo; Có khả năng tập hợp, đoàn kết mọi người.

- *Những phẩm chất tâm lý, điều kiện, cử chỉ, hành vi cần thiết để thiết lập mối quan hệ ban đầu trong giao tiếp sư phạm:* Nét mặt vui tươi, rạng rỡ, mím cười thiện cảm; Cởi

mở, tự nhiên trong cách nói và hành vi; Cứng chỉ, điều bộ ung dung, chậm rãi, lời nói nhẹ nhàng, ôn tồn; Thực sự quan tâm đến đối tượng giao tiếp một cách thành thật; Tô thái độ chú tâm đến nhu cầu, nguyện vọng của HS; Bằng ánh mắt, nụ cười, hành vi cơ thể khuyến khích HS nói thật lòng mình.

- *Những phẩm chất tâm lý, cử chỉ, điều bộ, hành vi có ảnh hưởng tốt trong quá trình giao tiếp với HS:* Hãy nói và khuyến khích những sở thích của HS; Lắng nghe và khích lệ, động viên các em nói hết những mong muốn, băn khoăn của họ; Khen ngợi một cách thành thật những ưu điểm của các em; Không nên quát tháo, xỉ nhục các em; Tạo bầu không khí tiếp xúc thoải mái, tin tưởng ở các em và để lại ấn tượng tốt đẹp trong suốt quá trình tiếp xúc.

Việc đảm bảo cho phong cách giao tiếp của người thầy thành công là cảm nang nghệ thuật sư phạm của mỗi thầy, cô giáo.

2.2.2. Thực hiện các quy định đạo đức công vụ và hướng tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức nhà giáo

a. Thực hiện các quy định đạo đức công vụ

- Chấp hành nghiêm chỉnh mọi chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước; Thi hành nhiệm vụ theo đúng quy định của pháp luật. Không ngừng học tập, rèn luyện nâng cao trình độ lý luận chính trị để vận dụng vào hoạt động giảng dạy, GD và đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ mà Đảng và Nhà nước đã giao.

- Có ý thức tổ chức kỉ luật, chấp hành nghiêm sự điều động, phân công của tổ chức; Có ý thức tập thể, phấn đấu vì lợi ích chung.

- gương mẫu thực hiện nghĩa vụ công dân, tích cực tham gia các hoạt động chính trị, xã hội.

- Tâm huyết với nghề nghiệp, có ý thức giữ gìn danh dự, lương tâm nhà giáo; Có tinh thần đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ đồng nghiệp trong cuộc sống và trong công tác; Có lòng nhân ái, bao dung, độ lượng, đối xử hoà nhã với người học, đồng nghiệp; Sẵn sàng giúp đỡ, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người học, của đồng nghiệp và cộng đồng.

- Tận tụy với công việc; Thực hiện đúng điều lệ, quy chế, nội quy của đơn vị, nhà trường, của ngành.

- Công bằng trong giảng dạy và GD, đánh giá đúng thực chất năng lực của người học; Thực hành tiết kiệm, chống bệnh thành tích, chống tham nhũng, lãng phí.

- Thực hiện phê bình và tự phê bình thường xuyên, nghiêm túc; Thường xuyên học tập nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, ngoại ngữ, tin học để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp GD.

- Sống có lí tưởng, có mục đích, có ý chí vượt khó vươn lên, có tinh thần phấn đấu liên tục với động cơ trong sáng và tư duy sáng tạo; Thực hành cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

- Có lối sống hoà nhập với cộng đồng, phù hợp với bản sắc dân tộc và thích ứng với sự tiến bộ của xã hội; Biết ủng

hộ, khuyến khích những biểu hiện của lối sống văn minh, tiến bộ và phê phán những biểu hiện của lối sống lạc hậu, ích kỉ.

- Tác phong làm việc nhanh nhẹn, khẩn trương, khoa học; Có thái độ văn minh, lịch sự trong quan hệ xã hội, trong giao tiếp với đồng nghiệp, với người học; Giải quyết công việc khách quan, tận tình, chu đáo.

- Trang phục, trang sức khi thực hiện nhiệm vụ phải giản dị, gọn gàng, lịch sự, phù hợp với nghề dạy học, không gây phản cảm và phân tán sự chú ý của người học.

- Đoàn kết, giúp đỡ đồng nghiệp cùng hoàn thành tốt nhiệm vụ; Đấu tranh, ngăn chặn những hành vi vi phạm pháp luật và các quy định nghề nghiệp. Quan hệ, ứng xử đúng mực, gần gũi với nhân dân, phụ huynh HS, đồng nghiệp và người học; Kiên quyết đấu tranh với các hành vi trái pháp luật.

- Xây dựng gia đình văn hoá, thương yêu, quý trọng lẫn nhau, biết quan tâm đến những người xung quanh, thực hiện nếp sống văn hoá nơi công cộng [2].

b. Hướng tu dưỡng và rèn luyện phẩm chất đạo đức nhà giáo

- "*Nói không với vi phạm đạo đức nhà giáo*", không chỉ nói không trong phạm vi nhà trường mà phải nói không ở mọi nơi mọi lúc thì mới đạt hiệu quả một cách bền vững. Làm nghề dạy học khó hơn các nghề khác ở chỗ, không chỉ riêng ở trường mà các bậc phụ huynh ngoài xã hội vẫn luôn gọi những người dạy học là thầy giáo, cô giáo với sự kính mến, trân trọng Vì thế, làm bất cứ việc gì, đang ở đâu (trường học, trong gia đình, ngoài đường phố...), thầy cô giáo cần có thái độ ứng xử đúng mực. Đó là kĩ năng sống của con người nói chung, của đội ngũ thầy, cô giáo nói riêng.

- Lồng ghép các cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh"; Cuộc vận động "Nói không với tiêu cực trong thi cử, khắc phục bệnh thành tích trong GD, nói không với vi phạm đạo đức nhà giáo, nói không với tình trạng HS không đủ chuẩn được lên lớp"; Cuộc vận động "Mỗi thầy giáo, cô giáo là tấm gương sáng về đạo đức và sáng tạo"; Cuộc vận động "Xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực" trong một chỉnh thể thống nhất". Ra sức học tập tấm gương đạo đức của Hồ Chí Minh và quyết làm theo tấm gương đạo đức của Bác.

3. Kết luận

Công việc dạy học và GD đối với mỗi người thầy không chỉ là cái nghề mà còn là "*Cái nghiệp*" của bản thân. Người thầy phải luôn tìm hiểu, xác định đặc thù nghề nghiệp của mình và sản phẩm làm ra - nhân cách người học, những công dân tốt, nhân tài của đất nước. Nếu đạo đức người thầy không chuẩn mực, chuyên môn không vững vàng, không biết mình, biết người, bảo thủ thì sẽ làm hỏng cả một thế hệ. Làm thầy có giao phải biết hi sinh cho nghề nghiệp, cống hiến suốt đời cho nghề nghiệp của mình Nhà GD người Nga K.D.Uxinxki khẳng định: "Không còn nghề gì, kĩ công trong nhà trường có vai trò quan trọng, nhưng điều

chủ yếu vẫn là ở nhân cách của người GV trực tiếp làm việc với HS. Nhân cách của nhà GD có sức mạnh GD to lớn đến mức không thể thay thế bằng sách giáo khoa, bằng những lời khuyên bảo về đạo đức, bằng hệ thống khen thưởng và kỉ luật nào cả" [3, tr.69]. Để có một nhân cách người thầy hoàn thiện có rất nhiều biện pháp, trên đây chúng tôi trình

bày cụ thể một số biện pháp và cho rằng đó là những biện pháp rất cơ bản mà người thầy nào cũng cần vận dụng. Chúng tôi rất mong muốn được chia sẻ để cùng nhau tìm ra được những biện pháp hữu hiệu, góp phần vào việc xây dựng đội ngũ người thầy không đủ về số lượng mà đảm bảo về chất lượng, lấy lại được niềm tin yêu của xã hội.

Tài liệu tham khảo

- [1] Nghị quyết số 29 - NQ/TW, Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về *Đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo*.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT ban hành Quy định về đạo đức nhà giáo.
- [3] Trần Thị Hương (2012), *Bài tập thực hành giáo dục phổ thông*, NXB Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
- [4] Hoàng Anh, Vũ Kim Thanh, (1995), *Giao tiếp sư phạm*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [5] Lê Thị Bùng (1997), *Tâm lý học ứng xử*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [6] Nguyễn Việt Bắc (chủ biên), Đinh Xuân Hào, Phạm Hồng Liên, Hoàng Diệu Minh, (2007), *Rèn luyện nghiệp vụ sư phạm thường xuyên*, NXB Giáo dục, Hà Nội.

TRAINING PROFESSIONAL ETHICS - THE NUCLEUS OF TEACHERS' PERSONALITY

Pham Van Hieu

Ba Ria - Vung Tau College of Education
 89 Cach Mang Thang Tam, Long Toan ward,
 Ba Ria city, Ba Ria - Vung Tau province, Vietnam
 Email: hieupv123@gmail.com

ABSTRACT: *The article presents the current situation of moral qualities of teachers in today's society with specific evidences. On that basis, the writer proposes some measures to help teachers improve their professional ethics such as developing communication skills and handling pedagogical situations - a prerequisite to form and develop the teachers' ethics; implementing the regulations of public service ethics as well as a way to instill teachers' moral qualities.*

KEYWORDS: Professional ethics; teachers' moral qualities.